

DAGSINS MEINING

Búskapargongdin

Gongdin í føroyysku tænastuvinnuni fylgir fiski- og alivinnuni við nokrum ára forskjótlisi. Búskaparkreppan, ið var uppi tað hægsta í 1992 – 1993, hevði fyri ein stóran part sín uppruna nokur ár frammanundan.

Partar av fiskivinnuni eru í kreppu í lötuni, vit kunnu bert hyggja at rækjuflotanum. Alivinnan er í kreppu, og framleiðslan av alilaksí tey komandi árinu verður bert ein lítil partur av tí, sum roknað var við fyri bert tveimum trimum árum síðani. Lítið verður sett út, og so kann man rokna út, hvussu tey komandi árinu fara at síggja út, sjálvt um batar skuldu verið í prisi og handfaring av sjúku.

Bilasólan hevur havt eina markanta niðurgongd, og er hetta ein sera góður indikator fyri, hvønn veg búskapurin fer, ella í hvussu so er hvønn veg, brúkarin heldur, hann fer.

Vit kunnu fara ein túr til Vágs, og síggja hvussu standurin er. Tað hjálpir einki hjá einstaklingum, ið missa arbeiðið at vita, at landskassin og bankarnir eru so og so nógv betur fyri, enn undan seinastu kreppu. Viðkomandi einstaklingar merkja tað eins hart, at sita uttan arbeiði og skula forrenta hús og breyðføða børnum, sum undir seinastu kreppu.

Eisini eiga vit at duga at skyna ímillum reyp og veruleika. Tað eru ikki meiri enn trý ár síðani, tá vit hoyrdu, um at summi alifløg ikki nýttust at brúka bankar meir, so væl tær vóru fyri. Skjótt gongur hvønn vegin, má ásanast.

Landskassaroknskapurin visti eitt avlop, ið er nógvur hundrað milliónir lægri enn blokkstuðulin, ið eftir er. Útsøgnirnar um hvussu ein vóru við ein sjálvberandi búskap vísa seg at verða meira ynski enn veruleiki. Tí-verri, eru ivaleyst øll samd um, men veruleikanum sleppur man nú einaferð ikki undan.

Kanska átti hetta at fingið okkum at endurskoða okkara mát í samband við búskaparpolitikk sum heild. Tað verður frá Búskaparráðnum fokuserað sera nógv uppi brutto-tjóðartrøku sum mát. Hetta mát, ið sigur hvussu nógv verður framleitt av vörum og tænastum er sjálvandi eitt mát, ið skal fylgjast, men man eigur at diskutera, um so stør brutto-tjóðartrøta sum møguligt skal verða málið í Føroyum. Nyttar er ikki altíð tað sama, sum tað, ið góldið verður. Tað at man setur duplutt so nógv fólk til sama arbeiði merkir ikki altíð, at nýttan er tann dupluta. Um eitt fólk ella tvey fólk lata huroina upp fyri tær, ger ikki mun. Onkustaðni má útflettingisvirði inkluderað hjá Búskaparráðnum. Vit kunnu ikki liva av at byggja hús til hvønn annan og selja hvørjum øðrum bilar. Eginframleiðslan í Føroyum er ov lítil til, at vit kunnu forbrúka okkum burtur úr einari kreppu.

Lat bara hesa og hasa vinnuna fara á heysin, tí marknaðar-kreftirnar tryggja, at vinnan umstillar seg. Hetta sjónarmið er tað mest vanligi á dag, og er grundað á einari eitt sindur naivari uppfatan av búskapi – serliga tá tað ræður um eitt lítið samfelag sum tað føroyska. Trupuleikin við hesum er, at umstillingin kann taka ár og verða sera pínifull. 1990 – 1995 var ein "umstilling", um tað endiliga skal koma ann uppá tað. Munurin var bara, at yvir-skjótdani arbeiðsmegi flutti av landinum, heldur enn til tekstilvinnu ella líknandi. Hetta má ikki henda aftur.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@socialurin.fo
Blástjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@socialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@socialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@socialurin.fo
Durita Simonsen durita@socialurin.fo

Villeiðandi upplýsingar – villeiðandi propaganda

Finnur Helmsdal

Finnur Helmsdal

Í samband við ein fyri-spurning frá Jóannesi Eidesgaard til Høgna Hoydal um, hvussu stóran part vit veruliga nýta av blokkin-um, søgdu umboð fyri Sambands- og Javnað-ár-flokkin tað enn einaferð. Nevniliga, at høvdu vit fram haldandi havt endur-gjaldsskipanina heldur enn blokkin, so vóru almanna-og heilsu- og skúlaøkið væl betur útbygd og dagford. Tá vit høvdu endurgjaldsskip-anina, var tað soleiðis, at danir høvdu ábyrgdina av nevndu økjum. Tann pen-ingur, sum kom inn í skatti og avgjöldum kundi tí nýt-ast til onnur endamál.

Longu mitt í sjeytiárun-um vórðu danir greiðir

Finnur Helmsdal

Nationens Brændpunkt

Hans Jensen
Hvalvík

Jeg takker min Skaber for at jeg ikke er født i Sunda kommune i disse dage. Jeg havde simpelthen ikke haft nerver til at leve under det pres, der i øjeblikket ligger på kommunens indbyggere.

Hele nationens øjne hvil-er på jer i disse dage. I – og alene I afgører Sundalagets skæbne i dette historiske øjeblik.

Vi – de små forsultne

kuldsejlede kommuner står som forsultne Biafarbørn uden for jeres dør, og banker bedende på med vore tomme madskåle.

Skal I vise jeres kristne sindelag eller skal I bare opføre jer naturligt – ja, det er ikke noget nemt valg.

Ikke fordi – det er heller ikke nemt for os småfolk i de forarmede kommuner.

Skal vi virkelig:

– Igen til at købe ind i SMS i Havn

– til at køre til Kollefjord

for at købe benzin – købe grillmad i Runavik – få sig en øl i Café Natur – købe maling Hjå Frøði – bruge posthuset i Tofte – flytte alle vore skolebørn fra fællesskolerne – og værst af alt flytte alle vores penge hjem under hovedpuden.

Det bliver ikke nemt – men hvad skal vi gøre, hvis I mentalt sprænger broen over sundet i luften.

Så vi beder jer inderligt

Finnur Helmsdal

og ydmygt – lad os komme ind i varmen. Vi er parat til alt – ja selv til at lade Schandorff blive Vicesherif for hele området, hvis I vil lade jeres nådes sol skinne på os.

Finnur Helmsdal

VIÐMERKINGAR

Tobbi + Óli!???

Rógvi Danielsen

Rógvi Danielsen

Torbjørn Jacobsen er farin í beinleiðis samstarv við Óla Breckmann. Sum eitt menn-iskja, ið kennir seg sannført um, at fasistar eiga at hald-ast burtur frá valdi her í samfelagnum, "frýrstast burtur", ræðir tað meg sjálv-sagt vaknandi-upp-um-nátt-ina-ýlandi, at "Che Tobbi" og "Pinochet Óli" eru blivnir vinir. Kanska havi eg missiktil, hvør Tobbi er.

Tað, eg sipi til, er sjálv-andi fyrst og fremst tað, at teir herfyri saman komu við

eini inniligari áheitan um at fáa arbeiðsfríð í samgong-uni. Vorherre bevaræs! Tobbi, ið sum landstýris-maður við mentamá-um kallaði løgmann danskan skutilsvein o.á., og Óli, sum frá tingsins røðarapalli samanbra tjóðveldisflokkin á tingi við banafólk Krists.

Men undan hesum - ið helst var lokabragd móti formanninum í Tjóðveldis-flokkinum, sum við nógv-

Rógvi Danielsen

sonligur í politikki! ", fari eg at siga "JÚ!!!!" Tað var persónurin Óli Breckman, sum fór á vitjan hjá apart-heid-regiminum í Suður-afrika á sinni - tá tað hevði verið at skotið seg sjálvan í fótin hjá einum og hvørjum politikara aðrastaðni á okk-ara leiðum, uttan í Føroyum - fyri at sýna sín persónliga stuðul til hetta regimið, sum bukaði ovurintelli-genta og ófatiliga skyn-sama og siðiliga andstöð-ingin Steven Biko til deyðis. BUKADI til deyð-is!!!

Fólkatingsvalið eftir fekk Óli ein fjórðing av atkvøð-unum!! Eg má spyrja: Eru føroyingar eitt fólkaslag við heilt øðrum grund-leggjandi hugsjónum enn londini, føroyingar annars plaga at dáma at samanbera seg við? Tað sýnist sannil-iga so.

Til tey av tykkum lesar-um, sum hugsa: "Neimen, tað er jú burturvið, sum hasin Rógvi skrivir! Ein eigur ikki at vera per-

Rógvi Danielsen

givið loyvi til oyðilegg-ingina.

At vit hava ein lands-verkfærðing, sum sýnir so lítil vitan og virðing fyri okkara søguligu støðum, má eg siga, ræðir meg. Tað er ikki góð vón fyri framman fyri okkara søgu og mentan við slíkum fól-kum við ræði. Hvat verður tað næsta? Hvar í landinum fara teir næstu ferð, uttan ávarðing, at geva loyvi til at søgulig og mentanarlig virði verða lögð í oyði? Har má sigast, at landsverk-frøðingurin so avgjört ikki hevur verið sína stóru ábyrgd og uppgávu vaksin.

So eru tað friðringar-myndugleikarnir, sum í sínari tið t.d. »noktaðu« Sørvágs kommunu at leggja eina væl niður-grivna, goymda og tyrvda vntleiðing á Fjallavatn at fáa eyka vatn til bygdina tá turkur er. Eg veit væl, at ein heilt onnur nevnd situr nú, men nú tekur henda nevnd-in ein líka tápuliga avgerð, bert við óvugtum forteknið, nú verður »jattað« at oyðileggja eitt søguligt og órørt stað. Tað skal valdast at loypa úr einari grov í aðra...

Holgar Jacobsen vil vera við, at flúgvarbedingin ikki var í so góðum standi, sum eg segði, og at órudd stundum hevur ligið har og at tað átti eg eisini at hava mótmælt. Hugsar ein um, at bedingin er 62 ára gomul so var hon í ótrúliga góðum standi og hon sá framvegis gott út. Betongið var púrt einki sliti og óruddi var

tikið burtur nú, hvør so hevur gjørt tað. Vága Rið-ingarfelag ella onnur. Óruddið skaddi ikki bed-ingina, men at seta ein broytt at grava allan bakkan burt og at tyrva stóran part av bedingini, tað ger skaða. Undir mold rotnar betongið skjótt burt, tað sum ikki longu er grivið burt.

At bert tveir »teymar« sum hann sigur eru tyrvdr, heldur hann bilar ikki. Hesir »teymar« eru alto- betonggøttur og eitt parker-ingspláss til flúgvara og ein grund undir einum neysti, ið hoyrði til bedingina. Tað hoyrdu annars trý par-keingspláss til bedingina, tvey eru undan enn. Annars er nakað tyrvt oman á sjálvan vøllin, umframt at eitt umhøvrvíð á staðnum er missfari og nærum ikki til at kenna aftur. »Teir heyggiar ið nú eru slætt-aðir, eru ikki nattúru-heyggiar, men gjørdir av maskinum undir seinna heimsbardaga«, (tí bilar tað ikki um teir eru burt ?), heldur Holgar.

Har tekur Holgar aftur feil, júst tað, at heyggiarnir, so at siga hoyrdu til verkið, gjørdi teir søguligar - kanska meira søguligar enn um teir »bara« vóru nattúr-ligir heyggiar - tað eru tað jú so nógvir heyggiar ið eru.

Holgar heldur tað vera loðið, at eg mæli til í virk-semið hjá riðingarfelagnum skal vera har uppi, tað longu var, tí tann banin liggur á gamla bygðaveg-num, sum væl er fornminni

grundgeving at t.d. Nelson Mandela og Steven Biko bert vóru kommunistiskir ófriðarkroppar.

Tað var ómenskan Óli Breckman, sum hevði hesa stuttu, køldu og óndu við-merkingina um ilgerðirnar hjá Augusto Pinochet: "Tú kanst ikki gera eina omelet uttan at bróta nokur egg"! Eftir at vera komnir til valdið við hernaðarkvetti á sinni - við amerikanskari strategihjálp og hernaðarút-gerð - stúvaðu høggravendu fasistarnir í Chile stuðlar-nar hjá stórmenninum Salvador Allende (einaða demokratiska kommunist-iska ríkisleiðara, eg veit um í søguni) inn í eitt fót-bóltstadion og sorlaðu tey til deyðis. Nógv av líkunum vóru so illa hagræidd, at avvarðandi ikki kendu tey aftur. Tilvildarligar pin-ingar og avrættingar uttan rættartrygd hildu fram í mong, mong ræðulig ára-tíggjur. Hugsjónarmaðurin í Fólkaflokkinum, Óli Breckman, hávirði hetta, í hansara avbronglaðu veru-leikauppfatan, "liberala" samfelag.

Tað var menniskað Óli Breckman, ið persónliga og virkið sýndi nú falnað apartheidstýrinum í Suður-afrika stuðul við teirri

Rógvi Danielsen

(heldur Holgar). Um tað er fornminni ella ikki, skal eg ikki siga, men har var skaðin hendur, so istaðin fyri at »viðka um skaðan« við eisini at oyðileggja flúgvarabedingina, nevndi eg bert, at betur hevði verið at havt virksemið har, tað longu var. Har er heldur ikki so stóru jarðarmunur, sum Holgar vil vera við. Men har krevst loyvi frá haganum, og um slíkt hevði verið givið, er so ein annar spurningur.

Mín orsök

Holgar sigur at enda »spell at summi fólk altíð mót-mæla, tá okkurt verður gjørt, um tað er av persón-ligum orsökum, peninga-ligum ella bara fyri at verða hoyrd, skal verða ósagt.«

Hartil skal sigast, at eg ikki havi havt til vana at mótmæla. Tað er nógv hent t.d. í Sørvági, sum eg kundi havt mótmælt, hevði mín einasta orsök verið »at mótmæla«. T.d. eru fleiri søgulig hes tikin niður í bygdini seinastu árinu og eg havi ikki sagt eitt orð. Grundin er tann, at eg stórt sær hvat verið samdur við bygðarráðnum, at hesi havi stóðu so fyri, at tey ikki kundu standa longur, skuldi bygdin liva eitt vanligt lív. Tey stóðu einfalt til fortædd. Eisini skal sigast, at t.d. bygarráðið altíð hevur kunnað um sínar gerðir tí slíkt hendir í góðari tið, so ein kundi mótmæla, um ein hevði hug.

Í hesum forinum við flúgvarabedingini var hetta

Eigur slík ómenska sum Óli ikki - í so stóran mun sum gjørligt - at boykottast av politikarum sum Tobba???

Men hvør er Torbjørn Jacobsen í grundini? Hesin maður, sum hongdi fjepp-aramyndina hjá sær av Che Guevara og Allende, at hetta var partur av ideal-unum, sum ungdomurin í hansara samtíð gekk inn fyri.

Við øðrum orðum, tað eru kanska ikki idealini, men heldur nostalgiin, sum fær Torbjørn at tosa um sam-hald og "pease, love, hare-krishna". Tað er faktiskt rættiliga genialt, tí tað pass-ar Torbjørni at vera origi-nalur, og tað friheldur hann fyri at fella í bólk við hini slípsafólkini. Í so fall byggir hansara politiska karriera á eina vandamikla lygn.

Persónliga ætli eg mær at stríðast av øllum alvi ímóti øktum fasistiskum føroysk-um sjálvræði og fyri per-sónligum sjálvræði; eisini fyri fólk, sum falla uttan fyri ófatiliga smalkaða sjónarringin hjá "gerandis-góðum", góðborgarligum (halda tey!) føroyingum.

Rógvi Danielsen

sagt, einki útistandandi hvørki við Holgar Jacobsen ella Vága Riðingarfelag, og tað ynski eg skal vara við. Mitt mótmæli var og er framvegis móti myndug-leikunum. Og sum Holgar, sum mær faktist dámar væl, sigur: »sjálvandi er ymiskir mátar at frambera síni sjónarmið.«

Jú, ein kann møta upp hjá myndugleikunum í nálastripaðum klædningi og við sakførara undir líðini, ein kann fara á gøturnar við bannarum og plakatum, ella ein kann skriva eina viðmerking í bløðunum. Eg vældi so tað seinasta...

Eg skal eisini siga, at tað eru fleiri, serliga eldri fólk í Sørvági, sum hava sagt mær, at tey burt út sagt eru skelka av tí sum fram er fari í hesum málinum – so tað er ikki bara Sonni Jacob-sen, sum er forharmaður av at tí, sum hent er við flúgv-arabedingi.

Persónliga sakni eg, at landsstýrið vaknar og fær steðga hesi vandafullu gongd, sum nú er við at taka seg upp, áðrenn ov seint er! Helst er lands-verksfrøðingsstovnurin ikki rætti myndugleiki at umsita slík virði? – Hetta dómi sýnist at benda á tann bøgvin.

Eisini hetta, at eitt øki, sum í sínari tið var ognar-tikið til floggvól frá hagu-num, nú verður latið til heilt annað endamál og til heilt onnur fólk, sýnir ikki stør-vegis virðing fyri uppruna-ligu eigarunum.